

VIZITA REGELUI FERDINAND I ÎN BASARABIA (18-24 MAI 1920)

Regele Ferdinand I al României, născut Ferdinand Victor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen la 12 (24) august 1865 în orașelul Sigmaringen din Sud-Vestul Germaniei. A fost unul dintre fiii Prințelui Leopold Hohenzollern (frate al regelui Carol I al României). Neavând moștenitori direcți, regele Carol I l-a preferat pe Ferdinand moștenitor prezumptiv al Coroanei, sub numele de „Alteță Regală Prinț de România” la 18 martie 1889.

La 29 decembrie 1892 Ferdinand s-a căsătorit cu Prințesa Maria de Edinburgh, nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii și a Țarului Rusiei Alexandru al II-lea. A devenit Rege al României la 28 septembrie 1914, fiind încoronat ca regele Ferdinand I Întregitorul la Alba Iulia la 15 octombrie 1922. S-a stins din viață la 20 iulie 1927 în gloria perioadei sale de domnie.

* * *

Între 18-24 mai 1920 Regele Ferdinand I a întreprins o impresionantă vizită în Basarabia, prima vizită oficială a Suveranului după Unirea din 1918. Cu 24 de ani în urmă, Ferdinand, atunci principe al României, împreună cu prințesa Maria trecuse prin Basarabia în drum spre Moscova, pentru a participa la încoronarea țarului Rusiei Nicolai al II-lea, care a avut loc la 14 mai 1895¹. Cît privește afirmația că acest drum a fost făcut în vara anului 1894 este greșită².

Vizita din mai 1920 a avut loc după un itinerar bine stabilit. Pînă a sosi în Basarabia Regele Ferdinand I, însoțit de Regina Maria, Prințesa Elisabeta, generalul Alexandru Averescu, Prim-ministrul României, Dului Zamfirescu, ministrul de Externe, membru al Academiei Române Constantin Argetoianu, ministrul de Finanțe, Petre P. Negulescu, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Romulus Voinescu, directorul Siguranței generale, Miron Cristea, mitropolitul primat al României întregite (din 1925 primul patriarh al României – n.n.), Pimen, mitropolitul Moldovei ..., a efectuat o escală de trei zile în Bucovina³.

Ajunși la Suceava în dimineața zilei de 16 mai 1920, regele Ferdinand I și Regina Maria s-au bucurat de o primire triumfală⁴. Aflându-se prima dată în Bucovina, Suveranii României au preferat nespun de mult să viziteze în primul

1 Энгельгардт Б.А. Последняя коронация. Ист. повесть. Интербук, Таллин, 1990, стр.3; Жильяр П. Император Николай II и его семья. НПО «Мада», М., 1991, стр. 47.

2 Maria, Regina României. Povestea vieții mele, vol. II, Editura Eminescu, București, 1991, p. 75.

3 Adevărul, 19 mai 1920.

4 Universul, 19 mai 1920.

rând mănăstirea Putna, pentru a se închina în fața mormântului lui Ștefan cel Mare. La Putna înalții oaspeți au fost salutați de către Dimitrie Onciul, renumit istoric, Președintele Academiei Române¹.

La întoarcere, probabil de la Putna, întâmplarea făcuse ca în unul din satele de pe traseu, un buchet de flori, care avea și ramuri de brad, aruncat cu entuziasm din mulțimea ieșită în întâmpinarea automobilului cu Suveranii Țării, a lovit ochiul drept al Reginei Maria, provocându-i dureri cumplite. Din această cauză Suverana a stat câteva zile în vagonul regal².

A urmat apoi vizita bisericii Sfântul Nicolae (Bogdana) și a altor monumente istorice din Rădăuți³.

La 17-18 mai 1920 Regele Ferdinand a făcut cunoștință cu orașul Cernăuți, fiind foarte impresionat de monumentele istorice de aici, îndeosebi de Biserica și reședința mitropolitană. În a doua jumătate a zilei de 18 mai Regele Ferdinand I a vizitat primele localități din Basarabia Sulița Nouă și Hotin⁴.

Miercuri, 19 mai 1920, la ora 9³⁰ dimineața Regele Ferdinand I a sosit în Gara feroviară din Bălți, fiind întâmpinat cu căldură neobișnuită de către autoritățile orașului și mii de reprezentanți ai diferitor stări sociale din localitate și județ. Regina Maria, spre regretul tuturor a rămas și în acea zi în vagonul regal din cauza „accidentului” mai sus menționat. Printre personalitățile notabile prezente să-și întâmpine Regele și Regina au fost prefectul Ion Ionescu, primarul Grigore Sadovici, medicul primar Emilian Buzenchi, directorul Liceului „Ion Creangă” Nicolae Palamaru, proprietari de seamă D. Ciolac, V. Ciugureanu, I. Ioffe și mulți alții⁵. Aici se afla de asemenea și o delegație de țărani din județul Soroca în frunte cu prefectul.

Ca și pentru alte localități, vizita Regelui Ferdinand în Bălți a devenit un eveniment excepțional. „Gazeta Bălților”, publicație bilunară locală, a închinat acestui eveniment două articole „Oaspeți Mari” (15 mai 1920) și „Măreața primire a Suveranilor la Bălți” (1 iunie 1920), acesta din urmă inserat pe o pagină și jumătate de ziar. Reproducem doar câteva secvențe despre starea de spirit a populației bălțene față de vizita Suveranilor:

„Trăsuri împodobite cu flori, cu tricoloruri, treceau grăbite spre gară, ducând în ele lume după lume. Domnii în ținută de gală, doamne încărcate de buchete, ofițeri plini de decorații, se grăbeau cu toții să ajungă mai curând să vadă pe oaspeții așa de iubiți, așa de mari.

... Iar străzile în acest timp se umpleau de lume, școalele, armata, întreaga populație a orașului și multă lume venită din sate îndepărtate.

---

1 Ibidem.

2 Adevărul, 19 mai 1920; Gazeta Bălților, 1 iunie 1920; Regina Maria a României. Însemnări zilnice, vol. II, București, 2006, p. 149.

3 Universul, 19 mai 1920.

4 Adevărul, 19 mai 1920.

5 Gazeta Bălților, 1 iunie 1920.

... Gara era numai verdeață și flori”¹.

Evenimentul era cu adevărat extraordinar. Avea loc prima vizită a unui rege în orașul Bălți, și nu a unui rege oarecare, dar a Regelui Ferdinand I **Întregitorul** neamului românesc. Ulterior una din străzile centrale ale orașului Bălți a fost numită „Regele Ferdinand I” (azi str. Independenței – n.n.)

Despre primirea Regelui Ferdinand la Bălți, ca și în alte localități din Basarabia, pe larg au scris și publicațiile oficiale din România „Adevărul”, „Dimineața”, „Universul”, „Viitorul” etc.: „Entuziasmul era culminant, menționa cotidianul bucureștean „Viitorul”, ... Maiestatea Sa Regele a vizitat orașul Bălți escortat de 300 călăreți săteni, care au făcut garda Regelui”².

După primirea emoționantă de la Gară, regele, Principesa Elisabeta, alături de suita guvernamentală, au asistat la un înălțător serviciu divin, oficiat la Catedrala Sfântul Nicolae (construită în 1785), de un sobor de preoți în frunte cu protoiereul Vladimir Dimitriu. După aceasta Regele a luat parte și la serviciile religioase, la fel de impresionante, de la Sinagogă și bisericile comunităților poloneze și armenе din oraș.

Solemnitățile desfășurate cu ocazia vizitei Regelui în Bălți au culminat cu defilarea elevilor școlilor, din rândurile căror s-au evidențiat liceele „Elena Gheșche” și „Ion Creangă”, a reprezentanților orașenilor și sătenilor din multe localități ale județului și ale trupelor militare în frunte cu generalul de divizie I. Jitianu³.

Atmosfera de sărbătoare a bălțenilor participanți la defilare a fost menținută și de renumitul Cor al Societății culturale „Simion Murafa” sub conducerea dirijorului George Paranici, profesor de muzică de la Școala Normală. După acea splendidă defilare, nemaivăzută vreo dată în Bălți, Suveranul a vizitat și Spitalul Zemstvei din localitate.

În drum spre Cercul Militar din Bălți, unde înalții oaspeți erau așteptați pentru a lua masa, privirile Regelui, Reginei și ale persoanelor care-i însoțeau au fost plăcut atrase „de o casă foarte frumos împodobită cu scorțuri pe motive românești”⁴. Era casa familiei profesorilor Poclitaru: Elena Poclitaru – profesoară de română la Liceul de fete „E. Gheșche” și Mihail Poclitaru – profesor de muzică la Liceul de băieți „Ion Creangă”, ieșiți și ei la poarta casei să-și vadă Suveranii Țării. Surprinși de emoțiile provocate de interesul marilor oaspeți față de casa lor, profesorii i-au invitat să le treacă pragul. S-a legat o convorbire interesantă. După o „amănunțită examinare a covoarelor cu care era împodobită casa”⁵, s-a mai aflat că ambii profesori erau vechi luptători pentru

---

1 Gazeta Bălților, 1 iunie 1920.

2 Viitorul, 22 mai 1920.

3 Gazeta Bălților, 1 iunie 1920.

4 Ibidem

5 Ibidem.

românism, că după 25 de ani de dăscălie în Macedonia, au preferat să-și continue apostolatul lor românesc și în Basarabia.

Și Cercul Militar avea să-l impresioneze pe rege și nu numai, cu frumoasa lui sală, pictată cu deosebită măiestrie de către pictorul Vintilescu¹.

Dintre luările de cuvânt adresate Regelui, în acel edificiu îndeosebi a impresionat cea a Președintelui Zemstvei județene Hinculov, care a ținut să reamintească că anume Zemstva de Bălți „cea dintâi a votat Unirea cu Patria Mamă”².

În cuvântul său de răspuns Regele Ferdinand I printre altele a remarcat: „Dați-mi voie să vă mulțumesc pentru sentimentele de dragoste ce mi le exprimați și să socot prea scumpe momentele pe care le trăiesc în mijlocul Dumneavoastră (în original, Dv – n.n.) aici. ... Sunt prea fericit că am regăsit aici pe aceia care au rămas deapururi un neam, unul și nedespărțit...”³

Prin mulțimea celor 200 de invitați la banchet se conturau figuri dintre cele mai distinse, ca de exemplu, a prefectului Ion Ionescu cu ținuta lui ceva mai impunătoare ca de obicei, a proprietarului Fabricii de bere S. Bristecico, cu barba sa de patriarh și nu în ultimul rând „figura blajină și emoționată a bătrânului [Nicolai] Stamate” (e vorba de fiul renumitului poet Cavaler Costache Stamate – n.n.), care la finele mesei s-a apropiat de regele României, sărutându-i cu plecăciune mâna⁴.

La ora 16⁰⁰ 19 mai 1920 Regele Ferdinand I și Regina Maria au plecat cu trenul spre Chișinău, fiind petrecuți cu aceleași aclamații entuziaste, urale și muzică.

Între timp Regina Maria s-a făcut mai bine. În ziua plecării din Bălți, Regina, mișcată și ea de cele aflate avea să scrie: „Nando⁵ și Lisaveta au vizitat Bălți [ul], unde au avut o extraordinar de călduroasă primire. Eu am auzit doar de departe ecourile. Ochiul meu este însă mult mai bine... și mâine voi putea să particip la primirea de la Chișinău”⁶.

În toate gările dintre Bălți și Chișinău, prin care a trecut trenul regal, lumea se aduna de la mic la mare pentru a-și saluta Suveranii dragi. Pretutindeni se făceau auzite aclamații, coruri și orchestre, care interpretau Imnul regal și cântece populare. În gara Strășeni, unde trenul avuse o scurtă oprire, Regele și Regina, încântați de atmosfera primirii cetățenilor din partea locului, au împărțit elevilor cărți și daruri⁷.

---

1 Ibidem.

2 Gazeta Bălților, 1 iunie 1920.

3 Ibidem.

4 Ibidem.

5 Nando – diminutivul lui Ferdinand I, ce i se dăduse din copilărie de către părinți. Astfel l-a numit cu drag și Regina Maria – n.n.

6 Regina Maria a României. Însemnări zilnice, vol. II. București, 2006, p. 149.

7 Viitorul, 22 mai 1920.

Vizita Regelui Ferdinand I în Chișinău s-a început cu întâlnirea cordială de la Gara de tren la 20 mai 1920 ora 9³⁰ dimineața, unde înalții oaspeți au fost salutați de către Sergiu Niță, ministrul de stat pentru Basarabia, de prefectul și primarul orașului. Pe strada centrală Alexandru cel Bun, pe care urma să treacă cortegiul regal au fost ridicate arcuri de triumf. Edificiile principale ale orașului au fost frumos împodobite și luminate¹.

De la ora 10 Regele și Regina au asistat la un Te Deum în Catedrala orașului. Apoi în cinstea Suveranilor în centrul Chișinăului s-a desfășurat o frumoasă defilare a școlilor cu fanfare, a armatei și a miilor de orășeni și săteni².

La Primăria municipală a avut loc o impresionantă primire a Suveranilor, căror le-au fost prezentate autoritățile locale și cele mai notabile personalități din Basarabia.

În a doua jumătate a zilei de 20 mai s-au vizitat o serie de licee din Chișinău: Liceul Militar „Regele Ferdinand I”, Liceele de băieți „Bogdan Petriceicu Hașdeu” și „Alexandru Donici”, Liceul de fete „Regina Maria”, Muzeul Național de Istorie Naturală și unele instituții de binefacere³.

La banchetul de gală dat de către Primăria Chișinău în seara zilei de 20 mai în cinstea înalților oaspeți în Sala Cercului Cultural, la care au fost invitate peste 500 persoane, Regele Ferdinand I a ținut un impresionant toast, din care desprindem următoarele cuvinte: „Am răspuns unei dorințe de mult purtată în inima mea, punând piciorul meu pe pământul acesta, care odinioară fusese una din părțile cele mai roditoare ale Vechii Moldove. Primirea călduroasă ce ne-a fost făcută în toate orașele și satele, pe unde drumul ne-a dus, au pătruns inima noastră de o bucurie cu atât mai mare cu cât ne-a dat dovadă că iubirea de neam nu s-a stins în timp cât Basarabia a stat sub o stăpânire ce nu avea legături de suflet cu populațiunea moldovenească, care de veacuri alcătuiește talpa acestei țări”⁴.

La 21 mai 1920 Regele Ferdinand I și Regina Maria, însoțiți de întreaga suită au asistat la un parastas din Cimitirul eroilor⁵. Spre finalul vizitei din Chișinău în incinta Sălii Eparhiale reprezentanții clerului din Basarabia au fost primiți de către înalții Suverani. La această ceremonie au asistat membri ai delegației guvernamentale, miniștri plenipotențieri, reprezentanți ai autorităților civile și militare, membri ai corpului didactic, funcționari publici, veterani, studenți⁶.

---

1 Ibidem.

2 Ibidem.

3 Ibidem.

4 Viitorul, 25 mai 1920.

5 Universul, 23 mai 1920.

6 Ibidem.

În seara de 22 mai 1920 Regele Ferdinand I și Regina Maria au plecat din Chișinău, unde spre sfârșitul anilor '30 Regelui Ferdinand i-a fost ridicat un superb monument.

Pe parcursul zilei de 23 mai, fiind o zi frumoasă de duminică, înalții oaspeți au vizitat Basarabeasca, colonia elvețiană Sabo, coloniile germane Leipzig și Tarutino, Valul lui Traian, Cetatea Albă, Arțizul și Bolgradul¹.

Vizita Regelui Ferdinand I din mai 1920 în Basarabia, nu a fost un act izolat, ci unul istoric, determinat de întreaga dezvoltare politică și social-economică a Țării după Unirea din 1918, care a impulsionat benefic procesul de integrare a Basarabiei cu România.

La 24 mai 1920 vizita Regelui Ferdinand I în Basarabia s-a încheiat, lăsând în inimile tuturor amintiri de neuitat. Regele Ferdinand I Întregitorul și Regina Maria întruchipau pentru întreaga Țară chipul Suveranilor ei, ce se identificau cu idealurile sfinte ale poporului român.

---

1 Ibidem, 24 mai 1920.